

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลกะโร อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา

Factors Influencing Community Participation in Sustainable Development: A Case Study of Kero Subdistrict, Raman District, Yala Province

¹ดวงชีวัน สวัสดิผล และ ²พรณธิพา ธีระโรจนพงษ์

¹Duangsheewan Sawasdiphol and ²Phantipa Teerarojanapong

คณะนิติศาสตร์และการปกครอง มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Faculty of law and Government, Ratanabundit University, Thailand.

E-mail: ¹uangsh.sawas@gmail.com, ²phantipa_t@rbac.ac.th

Received May 3, 2025; Revised May 25, 2025; Accepted May 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชนและระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลกะโร และเพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลกะโร อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในตำบลกะโร จำนวน 378 คน ใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอย และใช้หลักการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ ด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลกะโร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ มิติด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ มิติด้านสันติภาพและความยุติธรรม มิติด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง มิติด้านของความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา และมิติด้านการพัฒนาคน ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลกะโร ตามลำดับ ทั้งนี้ มีความแม่นยำที่ร้อยละ 83

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยคือ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทในการประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ไม่เพียงช่วยตรวจสอบถ่วงดุล แต่ยังทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมต่อบริบทของชุมชน อันนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริงในระยะยาว

คำสำคัญ: ปัจจัยการมีส่วนร่วม; แผนพัฒนาชุมชน; การพัฒนาชุมชน

Abstract

This article aimed to study (1) To examine the level of participatory factors in community development planning and the level of sustainable development goals (SDGs) in Ko Ro

Subdistrict, Raman District, Yala Province; and (2) To investigate the participatory factors in community development that influence the achievement of sustainable development goals in Ko Ro Subdistrict, Raman District, Yala Province. This study adopts the concept of community participation in development as proposed by Cohen, J.M., and Uphoff, N.T. (1981), and applies the framework of Sustainable Development Goals (SDGs) based on the guidelines of the International Institute for Trade and Development (2016) as the theoretical framework for the research. The research area for this study is Keroh Subdistrict, Raman District, Yala Province.

The sample group consists of 378 residents living in the Keroh Subdistrict, selected through accidental sampling. The primary research instrument employed was a questionnaire. Data analysis was conducted using frequency, percentage, mean, and standard deviation. In addition, regression analysis and multiple regression analysis were applied to examine the relationships between variables, with statistical significance set at the 0.05 level. The research results were found as follows;

1 The overall level of community development planning participation among residents was found to be high, with a mean score of 3.92. The highest level of participation was observed in the aspect of decision-making, followed by participation in evaluation, participation in receiving benefits, and participation in implementation, respectively. The overall level of achievement in sustainable development goals in Keroh Subdistrict, Raman District, Yala Province, was also rated high, with a mean score of 4.07. The environmental dimension ranked the highest, followed by the dimensions of peace and justice, economic prosperity, partnership for development, and human development, respectively.

2 The factors related to community participation—namely participation in evaluation, benefit-sharing, implementation, and decision-making—were found to have a significant impact on the achievement of sustainable development goals in Keroh Subdistrict, Raman District, Yala Province, respectively. Collectively, these variables demonstrated a high predictive accuracy, explaining 83% of the variance in sustainable development goal attainment, as indicated by an adjusted R-squared (Adj. R²) value of 0.830.

A novel contribution of this research lies in the finding that citizen participation in evaluation exerts a significantly greater influence on the achievement of local sustainable development goals than other forms of participation, such as decision-making or implementation. These challenges prevailing assumptions in previous studies, which have traditionally emphasized decision-making as the most critical participatory factor. The discovery highlights that enabling community members to actively engage in systematic project evaluation not only enhances accountability and transparency but also fosters collective learning and the co-creation of context-specific strategies. Such an inclusive evaluative process ultimately contributes to more authentic and enduring forms of sustainability at the local level.

Keywords: Participation Factors; Community Development Plan; Community Development

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประชาชนผ่านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ซึ่งมีได้จำกัดเฉพาะภาคเกษตรกรรม แต่ยังคงครอบคลุมถึงการพัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคมให้แข็งแกร่งและยั่งยืน เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของ วัฒนธรรมไทย และหลักทางสายกลาง เน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาของตนเอง เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมัครใจ มีอัตลักษณ์ และยั่งยืนในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและสมาชิก 193 ประเทศ ได้ลงนามรับรอง วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งกำหนด 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ประกอบด้วย 169 เป้าหมายย่อย และ 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยเป้าหมายดังกล่าวสามารถจัดกลุ่มตาม 5 มิติหลัก (5Ps) ได้แก่ การพัฒนาคน ขจัดความยากจน ความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม, สิ่งแวดล้อม ปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศ, เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี ควบคู่ไปกับนวัตกรรม, สันติภาพและความยุติธรรม ส่งเสริมสังคมที่สงบสุข เป็นธรรม และไม่แบ่งแยก และความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา สร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ SDGs ควบคู่กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางพัฒนาตั้งแต่ระดับองค์กร ชุมชน และสังคม หลักความพอประมาณ ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดความต้องการอย่างพอเหมาะ ลดการบริโภคเกินความจำเป็น จัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเติบโตของความเป็นเมือง (Urbanization) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินนโยบายที่มุ่งบรรลุ SDGs กระบวนการนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากชนบทสู่เขตเมือง ส่งผลให้จำนวนประชากรในเขตเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คาดการณ์ว่าภายในปี ค.ศ. 2050 ประชากรในเขตเมืองจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 70 ของประชากรโลก การขยายตัวของเมืองที่ไร้การควบคุม อาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในหลายด้าน เช่น ปัญหาการใช้พลังงานและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่ยั่งยืน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองที่ประชากรยากจนต้องอยู่อาศัยในชุมชนแออัด (Affairs, 2018)

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา โดยมุ่งเน้นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ซึ่งเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและเอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายจากประชาชนในพื้นที่จริง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเพียงชนิดเดียว ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคทางสถิติที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและความกระจายของข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เชิงนโยบายได้อย่างเหมาะสม

จากปัจจัยดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืน โดยใช้กรณีศึกษาตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา เพื่อให้เข้าใจถึงแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชนและระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการมีส่วนร่วม

บันไดการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) อธิบายบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการพัฒนาชุมชน โดยสะท้อนระดับอำนาจที่ประชาชนมีในกระบวนการตัดสินใจ เช่น ในวิสาหกิจชุมชน ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเหล่านี้ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การทำประชาพิจารณ์ การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาท้องถิ่น (โสภณ ยอดศิริย์, 2564)

การจำแนกการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) จัดประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับตามกระบวนการตัดสินใจและผลลัพธ์ของโครงการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การกำหนดนโยบายและลำดับความสำคัญของโครงการ ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการดำเนินงาน, การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) การมีบทบาทในขั้นตอนการดำเนินโครงการ เช่น การจัดสรรทรัพยากรและการบริหารโครงการ, การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits Sharing) การกระจายผลประโยชน์จากโครงการให้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การแสดงความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะต่อโครงการ

ระดับการมีส่วนร่วมของ UNDP (1997) แบ่งออกเป็น 8 ระดับ ไล่จากต่ำสุดไปจนถึงสูงสุด โดยพิจารณาจากระดับอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบของประชาชน ได้แก่ 1) การจัดการโดยใช้เล่ห์เหลี่ยม (Manipulation) ซึ่งเป็นระดับที่รัฐเพียงสื่อสารเพื่อควบคุมความคิดเห็นของประชาชน, 2) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) ที่มีลักษณะสื่อสารทางเดียว, 3) การปรึกษาหารือ (Consultation) ที่เปิดให้แสดงความคิดเห็นแต่ไม่มีหลักประกันว่าจะถูกนำไปใช้, 4) การร่วมสร้างความเป็นเอกฉันท์ (Consensus-Building) ที่เน้นข้อตกลงร่วมระหว่างภาคส่วน, 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making), 6) การร่วมเสี่ยง (Risk-Sharing) ที่ประชาชนมีบทบาททั้งในด้านการตัดสินใจและผลลัพธ์, 7) การเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ซึ่งเป็นความร่วมมืออย่างเท่าเทียม และ 8) การจัดการตนเอง (Self-Management) ที่ประชาชนสามารถกำหนดและดำเนินโครงการได้เอง แนวคิดนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยคำนึงถึงบริบทและความพร้อมของประชาชน เพื่อให้การมีส่วนร่วมมีความเหมาะสมและส่งผลต่อความยั่งยืนอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

การพัฒนาการเมืองไทยผ่านรัฐธรรมนูญจาก พ.ศ. 2540 สู่ พ.ศ. 2550 แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของรัฐธรรมนูญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่มาตรา 287 วรรคสาม

กำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นต้องเปิดเผยผลการดำเนินงานต่อสาธารณะเพื่อให้เกิดการตรวจสอบจากประชาชน ขณะเดียวกัน ระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่แก้ไขเพิ่มเติมใน พ.ศ. 2559 กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม แม้ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จะถูกยกย่องว่ามีความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แต่กลับมีข้อบกพร่องที่สำคัญ เช่น การไม่สามารถผลักดันกฎหมายที่รับรองสิทธิได้จริง การผูกขาดอำนาจรัฐ และการแทรกแซงองค์กรอิสระ ทำให้ระบบตรวจสอบอ่อนแอ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จึงถูกจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โดยเน้นการคุ้มครองสิทธิ ลดการผูกขาดอำนาจ เสริมสร้างคุณธรรมทางการเมือง และพัฒนาระบบตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2564)

Cohen and Uphoff (1981) ได้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาออกเป็น 4 ประเภท ตามขั้นตอนของการดำเนินโครงการและผลลัพธ์ที่ได้รับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ประชาชนมีบทบาทในการกำหนดความต้องการ จัดลำดับความสำคัญ และเลือกแนวทางดำเนินโครงการ โดยกระบวนการตัดสินใจครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการปฏิบัติจริง, การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ การเข้าร่วมในการปฏิบัติโครงการ เช่น การจัดสรรทรัพยากร การบริหารงาน และการประสานความร่วมมือ, การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การกระจายผลประโยชน์ของโครงการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบเชิงบวกและลบที่เกิดขึ้นต่อบุคคลและสังคม, การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การแสดงความคิดเห็น ความชอบ และความคาดหวังของประชาชน ซึ่งมีผลต่อการปรับปรุงแนวทางพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย

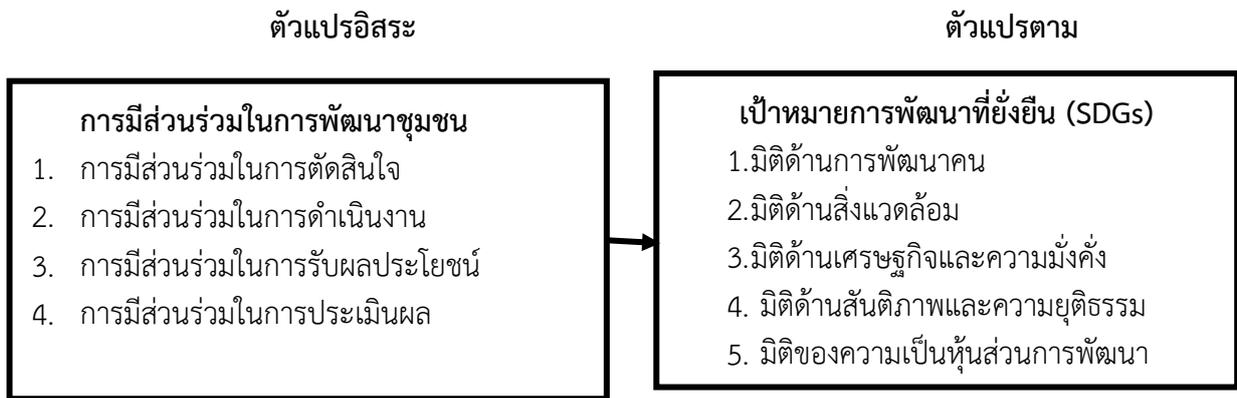
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนผ่านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ฐานนวัตกรรม การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางสำคัญในแต่ละมิติ ได้แก่ การส่งเสริมภาคเกษตรและอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยี การพัฒนาศักยภาพคนไทย การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและลดคาร์บอน ตลอดจนการปฏิรูประบบราชการให้ทันสมัยและตอบสนองต่อประชาชนมากขึ้น ทั้งนี้ แผนฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล โดยเน้นแนวคิดการมีส่วนร่วมเชิงลึกและการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างครอบคลุม ยั่งยืน และตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืน” ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดสำคัญ เช่น “บันไดการมีส่วนร่วม” ของ Arnstein (1969), การจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981), และระดับการมีส่วนร่วมของ UNDP (1997) เพื่อทำความเข้าใจบทบาทและอำนาจของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ดำเนินงาน รับผลประโยชน์ และประเมินผล ซึ่งถูกนำมาเป็นตัวแปรหลักในการศึกษานอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับทฤษฎีของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรวจสอบและติดตามแผนพัฒนา พร้อมทั้งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งการบูรณาการแนวคิดทั้งหมดนี้ทำให้การวิเคราะห์ผลวิจัยมีความเป็นระบบ และสะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการพัฒนาชุมชนในเชิงประจักษ์อย่างชัดเจน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาชุมชน ตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981) ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ตามแนวคิดของ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (2559) ประกอบด้วย 1. มิติด้านการพัฒนาคน 2. มิติด้านสิ่งแวดล้อม 3. มิติด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง 4. มิติด้านสันติภาพและความยุติธรรม 5. มิติของความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ ตำบลเกาะรอ ตำบลรามัญ จังหวัดยะลา ประชากร คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา จำนวน 6,746 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในตำบลเกาะรอ จำนวน 378 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981) ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ตามแนวคิดของ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (2559) ประกอบด้วย 1. มิติด้านการพัฒนาคน 2. มิติด้านสิ่งแวดล้อม 3. มิติด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง 4. มิติด้านสันติภาพและความยุติธรรม 5. มิติของความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา มีความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .867 วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (%) (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) และใช้หลักการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชนและระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา

ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชนและระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	Mean	S.D.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.97	.519
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.86	.511
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.89	.499
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.96	.529
รวม	3.92	.377

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	Mean	S.D.
มิติด้านการพัฒนาคน	3.98	.431
มิติด้านสิ่งแวดล้อม	4.31	.414
มิติด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง	4.03	.473
มิติด้านสันติภาพและความยุติธรรม	4.04	.516
มิติของความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา	4.00	.571
รวม	4.07	.392

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ มิติสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมาคือ มิติสันติภาพและความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 มิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ มิติการพัฒนาคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่มีต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	Unstandardized		Standardized		
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	.615	.087		7.068	.000
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.070	.020	.093	3.483	.001
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	.117	.023	.152	5.068	.000
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.290	.019	.368	15.302	.000
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	.403	.020	.544	20.680	.000

ปัจจัยที่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา ตามลำดับ ทั้งนี้ ความเป็นไปได้ในการพยากรณ์ของตัวแปรทั้งหมดรวมกันมีความแม่นยำที่ร้อยละ 83 (Adj. $R^2 = .830$)

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนาชุมชนและระดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ตำบลเกาะรอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อาจเป็นเพราะชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและมีช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ประชาชนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อาจเป็นเพราะประชาชนมีความต้องการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่แท้จริง ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการดำเนินงานอาจเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เวลา หรือความเข้าใจในกระบวนการพัฒนา สอดคล้องกับเสาวภา สินสุภา (2566) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.47 ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ มิติสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ มิติสันติภาพและความยุติธรรม มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง มิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา และมิติการพัฒนาคน ตามลำดับ อาจเป็นเพราะชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตและการดำรงชีพ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก รองลงมาคือ มิติสันติภาพและความยุติธรรม อาจเป็นเพราะประชาชนมีความต้องการสร้างสังคมที่สงบสุข ปลอดภัย และมีความเท่าเทียมอย่างจริงจัง ส่วนมิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่งอยู่ในระดับมากเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นรากฐานของความเป็นอยู่ดีของประชาชน ด้านความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่มิติการพัฒนาคนได้รับความสำคัญน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะโครงการด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงหรือขาดการบูรณาการ

ที่เพียงพอ สอดคล้องกับบุญวัฒน์ สว่างวงศ์ และ คณะ (2567) พบว่า ระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านบริการ, ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย 3 มิติสำคัญ คือ (1) มิติด้านการพัฒนาคน (2) มิติด้านเศรษฐกิจ และ (3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร และคณะ (2567) พบว่า ระดับการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนของประชาชนในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสันติภาพและความยุติธรรม รองลงมาคือการพัฒนาคน เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง ความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเมืองหลวงให้ความสำคัญกับการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุล

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อําเภอรามัญ จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในตำบลเกาะรอ อําเภอรามัญ จังหวัดยะลา ตามลำดับ อาจเป็นเพราะการประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ชุมชนสามารถติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ส่งผลให้การดำเนินโครงการต่างๆ มีประสิทธิภาพและเกิดความต่อเนื่อง ส่วนการรับผลประโยชน์ เป็นปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการพัฒนาเนื่องจากสามารถรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการลงมือปฏิบัติจริง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้แผนพัฒนาชุมชนเกิดผลเป็นรูปธรรม ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แม้จะเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการพัฒนา แต่หากไม่มีการประเมินผลที่ดีประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์ที่ชัดเจนหรือไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาอาจไม่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฏิ์วัชร ขวลิขิตานนท์ และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ (2565) พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤทธิ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง (2564) พบว่า ปัจจัยที่มีผลให้ประชาชนมีส่วนร่วม 1) การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น 3) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น 4) การตัดสินใจกำหนดแผนการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น และ 5) การติดตามและประเมินผล การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิต บัวขาว และ คณะ (2567) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของสมาชิกในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.01$) กับระดับการเปิดโอกาสของผู้นำชุมชน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน โดยเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการตัดสินใจและการบริหารจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืน

จากแผนภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืน สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. การเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความยั่งยืนงานวิจัยนี้เสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาชุมชนกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยการมีส่วนร่วมไม่ได้จำกัดเฉพาะแค่ในระดับปฏิบัติการ แต่ครอบคลุมทั้งการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งแต่ละมิติของการมีส่วนร่วมมีผลต่อคุณภาพและความยั่งยืนของผลลัพธ์ในระยะยาว
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด จากผลการวิเคราะห์ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการตัดสินใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบที่สุดต่อความสำเร็จของการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกำหนดทิศทางและลำดับความสำคัญของปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแผนงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมในโครงการพัฒนา
3. ความสำคัญของมิติด้านสิ่งแวดล้อมใน SDGs การศึกษานี้ยังค้นพบว่า ในบรรดามิติต่าง ๆ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มิติด้านสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญสูงสุดในสายตาของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสะท้อนแนวโน้มของชุมชนที่ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมมลพิษ และการดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขของสังคม จึงกลายเป็นเป้าหมายที่ประชาชนให้ความสำคัญมากกว่ามิติด้านเศรษฐกิจหรือด้านสังคมในบางบริบท
4. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อกำหนดนโยบาย องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนโยบายและแนวทางพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจและการบริหารจัดการทรัพยากร การมีส่วนร่วมเชิงรุกของประชาชนจะช่วยให้การพัฒนาไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสร้างรากฐานของการพึ่งพาตนเองและความยั่งยืนในระดับโครงสร้างของสังคมในระยะยาว

สรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสำเร็จของโครงการพัฒนา เนื่องจากทำให้ประชาชนสามารถกำหนดทิศทางที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ล้วนส่งผลเชิงบวกต่อระดับความสำเร็จของการพัฒนา โดยมีมิติด้านสิ่งแวดล้อมได้รับความสำคัญมากที่สุดในกลุ่มประชาชน สะท้อนถึงความตระหนักด้านการอนุรักษ์และความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นรากฐานของความยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในตำบลกระอ อำเภอรามัญ จังหวัดยะลา ควรดำเนินการใน 3 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่โปร่งใสและครอบคลุม เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงกลุ่มเปราะบาง มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจผ่านเวทีประชุม การประชาพิจารณ์ หรือระบบข้อเสนอแนะออนไลน์ (2) การเพิ่มศักยภาพประชาชนในการตัดสินใจ (3) การสนับสนุนการบริหารจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ควรร่วมมือกันสร้างนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในอนาคตควรศึกษาบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ ควรศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและรอบด้าน เน้นการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อหรือเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระยะยาว รวมถึงกลยุทธ์และแนวทางที่สามารถเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎีวีชร ขวลิตานนท์ และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ. (2565). ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 11(2), 82-90.
- ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(3), 76-91.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, สกล สุขเสริมสงชัย, ญัฐพร ยงวงศ์ไพบูลย์, ปรัชญา วงศ์วาริ, วรงค์สิทธิ์ สิงห์ดำรง และ บุษยรังสี หาสุใจ. (2567). การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 1382-1389.
- บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, รพีพัฒน์ จันทนินทร และ ชันทอง ใจดี. (2567). รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 7(3), 337-374

- พีรพัฒน์ ทองยิ้ม. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 9 ตำบลจิวราย อำเภอมือ จังหวัดลพบุรี. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 4(2), 1-10.
- มูลนิธิมันพัฒนา. (2562). *สืบสานสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ส.พีจิตรการพิมพ์.
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2559). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และการขับเคลื่อนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการส่งเสริมภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 13(1), 40-61.
- สาธิต บัวขาว, จาริพร เพชรชิต และ รัตนา อุ่นจันทร์. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 3(1), 1-17
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รัฐบาลจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เร่งขับเคลื่อนประเทศไทย สู่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สืบจาก [https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=9779 & filename=](https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=9779&filename=)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570*. สืบค้นจาก www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_DraftFinal.pdf.
- เสาวภา สินสุภา. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลทับใต้ อำเภอกงหรา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารการจัดการเมืองการปกครองและท้องถิ่น*, 1(1), 1-8.
- โสภา ยอดศิริย์. (2564). *แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- Affairs, U. (2018). *World Urbanization Prospects: The 2018 Revision*. New York: United Nations.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216-224.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies. New York: Cornell University.
- UNDP. (1997). *Governance for Sustainable Human Development, A UNDP policy document*. Retrieved from <http://magnet.undp.org/policy/chapter1.htm> 2/03/2019.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.